

نحوه معاملات محصولات کشاورزی در بورس کالای ایران

مدرس: سید احمد موالی زاده

تیرماه ۱۳۹۹

بورس کالا چیست؟

بورس کالا، بازار متشکل و منسجمی است که تعداد زیادی از عرضه‌کنندگان، کالای خود را عرضه و کالای مربوطه پس از بررسی‌های کارشناسی و قیمت‌گذاری توسط کارشناسان آن بازار، به خریداران عرضه می‌شود.

در این بورس‌ها، معمولاً کالاهای خام و فرآوری‌نشده مانند فلزات، پنبه، گندم، برنج و... دادوستد می‌شوند. یکی از مزایای بورس کالا، حضور نهادهای نظارتی و تنظیم‌گری است که تمامی تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و تجار کالا با حضور این نهادها، از مزایای مترتب بر قوانین و مقررات حاکم بر بورس برخوردار می‌شوند.

به طور کلی، **شرکت‌کنندگان در بورس کالا** به دو دسته تقسیم می‌شوند:

دسته اول کسانی هستند که می‌خواهند از ریسک نوسان قیمت‌ها در امان باشند و در بورس‌های کالا، ریسک خود را پوشش دهند، مانند تولیدکنندگان کالا، مصرف‌کنندگان عمده و...

دسته دوم، برخلاف گروه اول کسانی هستند که از نوسانات قیمت استفاده کرده و سود خود را حداکثر می‌کنند. در بورس‌های کالا، این گروه با نام نوسان‌گیران معرفی می‌شوند.

وجود برخی مشکلات در بازار کالا (چه در بخش عرضه، تقاضا و چه در بخش توزیع) و به تبع آن نوسانات قیمت کالاها و همچنین برخی از نارسایی‌ها و ناکارآمدی‌های بازارهای سنتی از یک طرف و مزایا و منافع ایجاد و راه‌اندازی بورس‌های کالا و توانمندی آنها در رفع مشکلات فوق‌الذکر از طرف دیگر، مهمترین انگیزه و عواملی هستند که موجب پدیدار شدن بورس‌های کالا در صحنه اقتصاد کشورهای مختلف گشته‌اند.

همچنین نارسایی‌های بازار سنتی در شکل‌های نوسانات کاذب و عدم شفافیت در کشف قیمت و فقدان تضمین‌های لازم برای معامله‌گران از مهمترین دلایل راه‌اندازی بورس‌های کالایی در کشورهای جهان بوده است.

از قدیمی ترین بورس های کالا می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱- بورس تجاری شیکاگو (CME)

۲- بورس فلزات لندن (LME)

۳- بورس کالای نیویورک (NYMEX)

۴- بورس کالای توکیو (TOCOM)

۵- بورس کالای شانگهای (SHFE)

۶- بورس کالای هند (MCX)

ضرورت تشکیل بورس کالا در ایران

بازار محصولات صنعتی و کشاورزی در ایران همواره با محدودیت ها و دشواری های ساختاری زیادی روبرو بوده و بخش عمده ای از این مشکلات مربوط به عدم استفاده از ابزارهای نوین اقتصادی و ساختار نامناسب و ناکارآمد بازار می باشد که با وجود تلاش های بسیار انجام شده توسط دولت محترم در جهت اصلاح این ساختار ، اما شاهد عدم بازدهی مناسب و حصول نتایج مورد انتظار در این بخش بوده ایم

به گونه ای که علیرغم صرف هزینه های بسیار توسط دولت برای تنظیم بازار و تعیین قیمت نهاده ها و محصولات، اما در بخش تولید و توزیع و در پی آن مصرف کنندگان همواره با مشکلات فراوانی روبرو بوده ایم

که مهمترین این مشکلات را می توان به شرح ذیل خلاصه نمود:

۱- نوسانات کاذب قیمت محصولات ناشی از ارتباط نامشخص و نامناسب میان عرضه و تقاضا.

۲- عدم امکان مدیریت ریسک و محافظت از نوسانات آتی قیمت.

۳- فقدان یک نظام قیمت گذاری شفاف بر پایه تعادل میان عرضه، تقاضا و نیاز بازار

۴- فقدان یک سیستم اجرایی و ناظر بر حسن انجام تعهدات طرفین معامله.

۵- فقدان یک سیستم جمع آوری، پردازش و تحلیل اطلاعات و آمار تولید، واردات، صادرات و مصرف در جهت اطلاع رسانی به بازار و تصمیم گیری مطلوب.

۶- عدم هماهنگی میان بخش های تولیدی و بازرگانی در زمینه واردات، صادرات و بازار مصرف

تدابیر قانونی برای ایجاد بورس کالای ایران

نیاز به ایجاد بازاری متشکل و سازمان یافته برای تقابل آزاد عرضه و تقاضا و دستیابی به اثرات مثبت این مهم در اقتصاد تولید و مصرف، دولت و مجلس شورای اسلامی را بر آن داشت تا بستر قانونی لازم جهت تاسیس و راه اندازی بورس های کالایی را در ایران فراهم سازند. در این راستا با تصویب بند (ج) ماده (۹۵) قانون برنامه سوم و بند (الف) قانون برنامه چهارم، شورای عالی بورس موظف به تشکیل و گسترش بورس های کالایی در ایران گردید.

در پی این امر، **بورس فلزات در شهریور ماه سال ۸۲ به عنوان اولین بورس کالای کشور** فعالیت خود را آغاز کرد و پس از آن نیز **بورس کالای کشاورزی در شهریور ماه سال ۸۳** شروع به فعالیت نمود.

سپس بر اساس مصوبه شورای عالی بورس و قانون جدید بازار اوراق بهادار، در آذر ماه سال ۸۵ موجبات تشکیل شرکت بورس کالای ایران با ادغام **بورس فلزات و کشاورزی** فراهم شد و پس از پذیره نویسی و برگزاری مجمع عمومی، **شرکت بورس کالای ایران از ابتدای مهر ماه سال ۸۶** فعالیت خود را آغاز کرد.

بدین ترتیب، هم اکنون بورس کالای ایران با تجربه ای بیش از ۴ سال، به داد و ستد انواع محصولات صنعتی و کشاورزی در قالب معاملات نقد، نسبه و سلف مشغول است و راه اندازی معاملات ابزارهای مشتقه از جمله قراردادهای آتی را در برنامه های توسعه ای خود دارد.

اهداف بورس کالای ایران

از آن جایی که بورس های کالا به عنوان نهادهایی سازمان یافته جهت داد و ستد قانونمند و نیز توسعه بازار سرمایه و بخش های مختلف اقتصادی به شمار می روند، لذا نتایج عملکرد آنها می تواند تاثیرات بسیار مثبتی در مناسبات تولید، توزیع، مصرف و در نتیجه افزایش رفاه اقتصادی جوامع به دنبال داشته باشد؛ چرا که بورس کالا تجلی گاه خواسته های تولیدکنندگان و مصرف کنندگان است و در این بازار است که همه فعالان بازار، نیازهای خود را در یک فضای رقابتی، شفاف و قانونمند مطرح می کنند.

از مهمترین اهداف و اثرات بورس کالا می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- ۱- ایجاد بازاری قانونمند و سازمان یافته جهت تسهیل داد و ستد کالاها.
- ۲- سامان دهی بازار کالاها از طریق مکانیزم اجرایی ناظر بر تعهدات و تضمین منافع طرفین معامله.
- ۳- کشف شفاف قیمت کالاها بر اساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا و نیاز بازار.
- ۴- برقراری امکان اعمال مدیریت ریسک در بازار.
- ۵- امکان انجام معاملات نقد، نسبه، سلف، آتی و اختیار با استفاده از ابزار های نوین مالی.
- ۶- توسعه سرمایه گذاری و فراهم سازی تسهیلات مالی برای خرید و فروش.
- ۷- اطلاع رسانی درباره وضعیت بازار داخلی و خارجی کالاهای پذیرش شده به منظور افزایش سطح دانش فعالان بازار.

مزایای ساختاری تشکیل بورس کالا

- ۱- معاملات در بورس کالا، متشکل و سازمان یافته، قانونمند، قابل نظارت، شفاف، عادلانه، رقابتی و کم هزینه است.
- ۲- در بورس کالا، امکان پوشش، توزیع و انتقال ریسک وجود دارد.
- ۳- در بورس کالا، کیفیت و کمیت کالا و مبلغ معامله و مدت معامله تضمین شده است.
- ۴- کشف قیمت در بورس کالا از طریق حراج حضوری و بصورت شفاف صورت گرفته و با حذف رانت باعث فسادزدایی از بازار معاملات می گردد.
- ۵- پذیرش کالا جهت فروش در بورس کالا منوط به داشتن استانداردهای اجباری برای آن کالا می باشد و از این راه کیفیت کالا در بورس تضمین می گردد.
- ۶- در بورس کالا، مبداء کالا مشخص و تضمین شده است.
- ۷- در مقایسه با تشریفات مناقصات و مزایدات سرعت انجام معاملات در بورس کالا بسیار بالاتر بوده و جریان معاملات از امنیت کامل برخوردار است.
- ۸- در صورت بروز اختلاف میان طرفین معامله، بورس کالا دارای مراجع اختصاصی بررسی و رسیدگی به دعاوی بوده و سرعت رسیدگی به دعاوی مطرح شده در مقایسه با دادگاه های عادی بالاتر است.
- ۹- با استفاده از ابزارهای مالی مانند قراردادهای سلف و سلف استاندارد و ساز و کار اوراق بهادار مبتنی بر کالا، امکان تامین مالی بنگاهها از این طریق وجود دارد.
- ۱۰- حذف بخشی از هزینههای مرتبط با فروش و بازاریابی باتوجه به وجود بازار مستقیم و بدون واسطه در بورس کالا
- ۱۱- وجود شفافیت در معاملات بورس کالا و حذف هرگونه عاملی که در حوزه فروش، منجر به ایجاد رانت خواهد شد.

ارکان شرکت بورس کالای ایران

ارکان شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام) عبارتند از:

۱-مجمع عمومی

۲-هیات مدیره

۳-مدیر عامل

۴-بازرس/حسابرس

شرکت توسط هیات مدیره ای غیر موظف مرکب از هفت شخص که توسط مجمع عمومی عادی با توجه به اساسنامه، قانون تجارت و مقررات برای مدت دو سال انتخاب می شوند، اداره می شود.

نحوه پذیرش و اخذ کد معاملاتی برای متقاضیان

۱-کلیه متقاضیان معاملات در بورس کالا بایستی از طریق کارگزار به مسوول پذیرش مشتری بورس کالا معرفی شوند

۲- کارگزاران موظفند فرم تقاضای شناسایی مشتری جهت درخواست کد معاملاتی را همراه با مدارک شناسایی مشتری به مسؤل پذیرش مشتری ارایه دهند.

خلاصه روش انجام معاملات در بورس کالا

معاملات کالاها در بورس ، طی مراحل ذیل انجام می گیرد:

۱- انتخاب کارگزار

۲- تکمیل فرم سفارش خرید نزد کارگزار همراه با پیشنهاد قیمت

۳- واریز حداقل سپرده مورد نیاز معامله (پیش پرداخت) به حساب کارگزار

۴- انتقال سفارش مشتری به تالار معاملات توسط کارگزار

۵- شرکت در حراج توسط کارگزار و انجام معامله در تالار

۶- واریز باقیمانده وجه معامله به حساب کارگزار نزد اتاق پایاپای

۷- تسویه اسنادی معاملات در اتاق پایاپای و صدور اسناد معاملاتی

۸- تسویه مالی معاملات در اتاق پایاپای

۹- نقل و انتقال وجوه پس از کسر هزینه ها به حساب کارگزاران از طریق حساب بانکی

نحوه اعلام عرضه ها

جهت عرضه کالاها در بورس، کارگزار عرضه کننده باید فرم سفارش تکمیل شده توسط عرضه کننده را به همراه اطلاعات و مستندات زیر در قالب فرم اطلاعاتیه عرضه و حداکثر تا ساعت ۱۲ ظهر روز کاری قبل از روز عرضه به بورس ارایه کند:

۱- مشخصات کالای قابل عرضه

۲- حجم کالای قابل عرضه

۳- حداکثر افزایش عرضه توسط عرضه کننده

۴- نوع معامله، در معامله سلف ذکر سررسید تحول کالا و در معامله نسیه ذکر شرایط پرداخت

۵- قیمت پایه

۶- تاریخ عرضه

۷- نام عرضه کننده و تولیدکننده

۸- نوع تسویه شامل نقدی یا اعتباری و در صورت تسویه اعتباری تعیین میزان دقیق بخش نقدی و اعتباری و همچنین ذکر اسناد مورد نیاز جهت تسویه

۹- زمان بندی و مکان تحویل

۱۰- نوع بسته بندی

تبصره :

۱- در صورتی که مستندات و مدارک مذکور طی مهلت مقرر و به صورت کامل به بورس ارائه شود، بورس موظف است پس از حصول اطمینان از رعایت مقررات حداکثر تا ساعت ۱۴ همان روز کاری، اطلاعیه عرضه را تأیید و به اتاق پایاپای ارایه کند.

۲- اطلاعیه عرضه در صورت اعلام موافقت اتاق پایاپای، حداکثر تا ساعت ۱۶ روز کاری قبل از عرضه توسط بورس منتشر می شود.

مراحل قبل از تالار معاملات

خریدار در ابتدا باید یک کارگزار را جهت ارائه سفارش خرید انتخاب کند . مرحله‌ی که خریدار برای اولین خرید از بورس باید قبل از تالار معاملات انجام دهد ، به ترتیب عبارت است از:

۱-انتخاب کارگزار

۲-دریافت کد شناسه بورس (در خرید اول)

۳-ایجاد حساب بانکی (در خرید اول)

۴-ارائه سفارش خرید شایان ذکر است خریدار از زمان حضور در کارگزاری تا زمانی که سفارش کالا به تالار معاملات منتقل می شود، باید مراحل خرید را یک به یک طی نماید، بدیهی است که بعضی از اقدامات (دریافت کد شناسه بورس و کد بانکی) با حضور خریدار انجام می گیرد و در خریدهای بعدی لزومی به انجام این امور نیست.

مراحل اخذ کد شناسه بورس

کلیه متقاضیان معاملات در بورس باید از طریق کارگزار به کمیته پذیرش مشتری معرفی شوند. کارگزاران موظفند فرم تقاضای شناسایی مشتری جهت درخواست کد معاملاتی را همراه با مدارک شناسایی مشتری به کمیته پذیرش ارائه دهند.

مراحل خرید

۱- تکمیل فرم درخواست خرید:

برای هربار خرید می بایست فرم سفارش خرید کالا به وسیله خریدار تکمیل گردد. در این فرم خریدار، مشخصات دقیق کالای مورد نیاز خود را به همراه نام تولید کننده کالا، حداکثر قیمت خرید و ... را مشخص می کند.

۲- بررسی امکان خرید:

کارگزار خریدار امکان خرید کالای مورد درخواست را بررسی نموده و در صورت ضرورت با تولید کننده در مورد عرضه کالا رایزنی می کند.

۳- واریز پیش پرداخت:

در صورت امکان تهیه کالا، موضوع به اطلاع خریدار می رسد و ضروری است که خریدار، ۱۰٪ از ارزش تقریبی کالای مورد سفارش خود (البته بسته به شرایط بازار و حسب صلاحدید بورس این مقدار می تواند حتی تا ۱۰۰٪ هم افزایش یابد) را به عنوان تضمین خرید کالا به حساب کارگزار واریز نماید. (برای کالاهایی که در رینگ صادراتی فروخته می شوند مبلغ تضمین خرید ۵٪ ارزش کل کالای مورد سفارش است)

۴- خرید کالا:

کارگزار در زمان عرضه کالا در تالار، طبق درخواست خریدار با سایر کارگزاران رقابت نموده و در صورت عرضه کافی کالا به قیمت مناسب (و تا حداکثر سقف قیمت تعیین شده توسط خریدار) کالا را خریداری می نماید.

۵- ارسال اطلاعیه خرید:

پس از خرید کالا در تالار، خرید کالا به وسیله کارگزار تنظیم شده و برای خریدار ارسال می گردد. در این اطلاعیه جزئیات خرید و قیمت به همراه حق الزحمه کارگزاری، عوارض بورس و عوارض قانونی درج می شود.

۶- واریز مابقی وجه:

خریدار باید حداکثر تا ساعت ۱۳ صبح روز سوم کاری مابقی کل مبلغ کالای خریداری شده را بر اساس اطلاعیه خرید به حساب های بورس مندرج در اطلاعیه خرید واریز نموده و فیش بانکی را به کارگزاری ارسال نماید ضمناً ضروری است که نام واریز کننده وجه کالا حتماً با نام خریدار یکسان باشد

۷- تسویه حساب با پایاپای:

پس از واریز مابقی وجه کالا از طرف خریدار، کارگزار خریدار اقدام به تسویه حساب با اتاق پایاپای نموده و مدارک تسویه کالا را تکمیل کرده و آن ها را به کارگزار فروشنده تحویل می نماید.

۸- تعیین پیمانکار حمل بار:

در این مرحله باید پیمانکار حمل بار و آدرس محل تخلیه به وسیله خریدار مشخص شده باشد.

۹- پیگیری دریافت ثبت سفارش از فروشنده:

در این مرحله کارگزار خریدار پیگیری های لازم جهت ثبت سفارش را انجام می دهد تا تاییدیه سفارش را از کارگزار فروشنده دریافت کند.

۱۰- دریافت حواله:

تولیدکننده حواله فروش را صادر کرده و از طریق کارگزاری، خریدار از صدور حواله اطلاع پیدا می کند.

۱۱- پیگیری خریدار برای حمل کالا:

در این مرحله خریدار پس از برقراری ارتباط با فروشنده، هماهنگی های لازم را با پیمانکار حمل کالا انجام می دهد تا کالا را تحویل بگیرد.

۱۳- پیگیری خریدار در خریدهای سلف:

در خریدهای سلف، خریدار یک هفته قبل از موعد تحویل کالا، با فروشنده ارتباط برقرار نموده و پیمانکار حمل کالا را تعیین می نماید.

صورت عدم تأیید اطلاعیه عرضه، بورس مراتب را حداکثر تا ساعت ۱۴ همان روز کاری به کارگزار عرضه کننده اعلام می کند.

انواع سفارش خرید

مقطوع: قیمتی که باید کارگزار از سوی خریدار در سیستم قرار دهد، دقیقاً از سوی خریدار تعیین شده و کارگزار موظف است نرخ خریدار را به همان صورت در سامانه معاملات قرار دهد.

محدود: از سوی خریدار یک بازه قیمتی برای کارگزار تعیین می شود و کارگزار مختار است که در آن محدوده قیمت، نسبت به خرید کالا برای خریدار اقدام نماید .

باز: در این حالت خریدار، پیشنهاد نرخ را به کارگزار واگذار می کند و کارگزار موظف است با بهترین نرخ، کالا را برای خریدار اکتیاع کند.

زمان ارائه سفارش خرید

خریداران باید تا قبل از شروع معاملات سفارش خرید خود را به کارگزار ارائه نمایند و نسخه تأیید شده سفارش خرید را از کارگزار دریافت کنند.

مدارک سفارش خرید

-ثبت سفارش خرید توسط کارگزار منوط به واریز وجه به عنوان پیش پرداخت خرید، حداقل به میزان ۱۰ درصد بهای تقریبی معامله به حساب وکالتی توسط خریدار می باشد .

-بورس می تواند حسب شرایط بازار میزان پیش پرداخت را برای عرضه تا ۱۰۰درصد بهای تقریبی معامله افزایش دهد.

-بورس موظف است این تغییرات را طی اعلامیه عرضه به عموم اعلام کند .

-کارگزار موظف است براساس وجوه واریزی به حساب بانکی پیش پرداخت خرید، سفارش ها را برای مشتری یا مشتریان معین ثبت و اجرا کند.

تخصیص کالای خریداری شده فقط به مشتریانی امکان پذیر است که تا قبل از پایان حراج، پیش پرداخت خود را به حساب بانکی مربوطه واریز و اسامی آنها در سیستم نظارتی بورس ثبت شده باشد.

-در صورتی که عرضه کننده، تسویه اعتباری معامله توسط مشتریان خاصی را بپذیرد، تأییدیه عرضه کننده باید تا زمان اخذ سفارش، توسط عرضه کننده به بورس و کارگزار خریدار ارائه و در سیستم نظارتی بورس ثبت شود.

- در صورت تصدیق تأییدیه مذکور توسط بورس و ثبت آن در سیستم نظارتی بورس، واریز پیش پرداخت خرید توسط مشتری الزامی نخواهد بود.

-بورس موظف است از ثبت و اجرای سفارش هایی که مقررات این ماده در خصوص آنها رعایت نشده است، در سیستم معاملات، جلوگیری کند.

نحوه انجام تسویه

مراحل بعد از تالار معاملات

۱- صدور صورتحساب

۲- پرداخت صورتحساب در موعد مقرر

۳- تسویه اسنادی و مالی قرارداد در اتاق پایاپای شرکت بورس کالای ایران

۴- صدور درخواست ثبت سفارش از سوی کارگزار خریدار

۵- صدور ثبت سفارش از سوی کارگزار فروشنده

۶- صدور حواله کالا از سوی فروشنده

صورت حساب خرید

پس از تخصیص کالا کارگزار موظف است صورتحساب خرید را به خریدار تحویل دهد. این صورتحساب شامل موارد زیر است:

۱- ارزش ریالی کالا براساس قیمتخریداری شده در تالار،

۲- کارمزدکارگزاری،

۳- کارمزد بورس کالا،

۴- کارمزدسازمان بورس و اوراق بهادار،

۵- اعمال پیش پرداخت خریدار: حداقل ۱۰ درصدارزش کل معامله، به عنوان بستانکاری در صورت حساب وجوه فوق باید به حساب ثبت سفارش واریز

شود.

۶- مالیات بر ارزش افزوده: براساس درصد تعیین شده در هر سال که طبق قانون مالیات بر ارزش افزوده خریدار باید به حساب فروشنده واریز کند.

فرآیند های پیش از تسویه

پس از انعقاد قرارداد در تالار، کارگزار خریدار اقدام به خرید جهت مشتری می کند.

- کارگزار موظف است محصولات خریداری شده را جهت تخصیص اسامی بابت قراردادها تا ساعت ۱۸ همان روز ثبت کند .

- پس از تخصیص، کارگزار خریدار، اعلامیه خرید را برای مشتری ارسال می کند و مشتری با توجه به صورتحساب، مبلغ تعیین شده را با کد شناسه معین به حساب عملیاتی اتاق پایاپای واریز می کند و کارگزار خریدار صورتحساب خرید کارگزاری، فیش واریزی و کلیه مدارک جهت تسویه را به اتاق پایاپای تحویل می دهد.

- تمام واریزها با کد شناسه معین که این شناسه شامل مشخصات کارگزار خریدار، شماره قرارداد و شماره جزء می باشد قابل کنترل است که این واریزی به صورت اتوماتیک در قرارداد مربوطه قرار می گیرد و کارگزار خریدار فقط با انتخاب نوع (تسویه نقدی، اعتباری یا فسخ) قرارداد مربوطه را از طریق سیستم به اتاق پایاپای ارسال می کند و کارشناسان اتاق پایاپای با اعمال کنترل های لازم، اقدام به تسویه قرارداد مورد نظر می کنند.

انواع تسویه

روش های تسویه معاملات به شرح زیر است:

نقدی : در این روش وجه قرارداد ظرف مهلت تسویه به صورت نقدی توسط کارگزار خریدار به حساب عملیاتی واریز می گردد و اسناد از طریق سامانه تسویه به اتاق پایاپای ارسال می شود (تسویه نقدی در حال حاضر به صورت غیر حضوری امکان پذیر است).

اعتباری: در این روش، ظرف مهلت تسویه، سند تسویه اعتباری طبق فرمت شرکت از طریق سامانه تسویه ، تولید و به تایید فروشنده و کارگزار فروشنده رسیده و به همراه سایر مستندات لازم توسط کارگزار خریدار به اتاق پایاپای ارائه می شود. در سند تسویه اعتباری فروشنده به دریافت ثمن معامله اقرار می کند.

تبصره ۱:

در تسویه معاملات به هر یک از روش های فوق، کارمزدها، مالیات های متعلقه و خسارت های تعیین شده باید به صورت نقدی و طی مهلت های مقرر به حساب اتاق پایاپای واریز شود.

تبصره ۲:

در معاملاتی که به صورت اعتباری تسویه می شود، کارگزار خریدار کلیه کارمزدهای مصوب دو طرف معامله را جهت تسویه معامله پرداخت می نماید و کارگزار فروشنده مکلف است سهم فروشنده از کارمزدهای معامله مذکور را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز تقویمی از زمان تسویه به کارگزار خریدار پرداخت نماید.

تبصره ۳:

ارائه سند تسویه اعتباری به اتاق پایاپای به منزله تایید تسویه و احراز اسناد مربوطه توسط فروشنده و همچنین کارگزاران خریدار و فروشنده می باشد.

مهلت تسویه

مهلت تسویه سه روز کاری بعد از روز انجام معامله به اضافه ۷ روز تقویمی با پرداخت جرایم (برای کالاهای داخلی) است .

انتقال وجوه

پس از واریز وجوه به حساب اتاق پایاپای و تسویه قرارداد، اسنادی مبنی بر انتقال وجه مربوطه به هر بخش از سوی اتاق پایاپای صادر و توسط بانک عامل تأیید می شود.

این اسناد مبین آن هستند که کارمزد خرید به حساب کارگزار خریدار و کارمزد فروش به حساب کارگزار فروشنده و کارمزد سهم شرکت بورس کالا و سازمان بورس اوراق بهادار در حساب هایشان اعمال شده است. همچنین اصل وجه کالا پس از کسر کارمزد فروش به حساب فروشنده واریز شده است.

ملاک تسویه واریز وجوه توسط خریدار نبوده بلکه انتقال وجه و انجام تسویه و اخذ تایید نسخه نهایی توسط کارگزار از سیستم کارگزاری می باشد.

جرایم تأخیر در تسویه

در صورتی که انجام امور تسویه با تأخیر و حداکثر تا ۷ روز تقویمی پس از مهلت تسویه انجام شود، خریدار موظف به پرداخت به ازای هرروز تقویم ۰/۲۵ درصد ارزش معامله باشد.

مبنای محاسبه جرایم تأخیر ذکر شده زمان و تاریخی است که اعلامیه تسویه وجوه توسط اتاق پایاپای صادر شده است.

چنانچه کارگزار خریدار تا پایان ۷ روز تقویمی پس از مهلت تسویه، امور تسویه را انجام ندهد معامله وی منفسخ گردیده و کارگزار خریدار مکلف است ۵ درصد ارزش معامله را به عنوان خسارت انفساخ به همراه سایر هزینه های مصوب شامل دو سر کارمزد بورس، کارمزد کارگزار فروشنده، دو سر کارمزد تسویه و دو سر حق نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار پرداخت کند .

مفهوم اوراق مشتقه :

در برخی از قراردادها، دارنده قرارداد، مجبور است یا این حق را دارد که یک دارایی مالی را در زمانی در آینده بخرد یا بفروشد. به جهت اینکه قیمت این گونه قراردادها از قیمت آن دارایی مالی مشتق می شود. از این رو این قراردادها را اوراق مشتقه می نامند.

به عبارت دیگر علت نام گذاری این است که ارزش اوراق مشتقه از ارزش دیگر دارایی ها مثل اوراق بهادار، نرخ بهره، کالای اساسی و شاخص اوراق بهادار مشتق شده است.

بازار ریسک و عدم اطمینان، یکی از امور جدانشدنی فعالیت های اقتصادی است. همه کسانی که مالک یک یا چند دارایی هستند و قصد انجام مبادله را دارند، با پدیده ریسک مواجه اند. گرچه برخی ریسک پذیر هستند؛ اما بیشتر انسان ها مایلند ریسک فعالیت های خود را به حداقل برسانند؛ هرچند سود

کمتری نصیب آنان بشود. **ناپایداری در قیمت نفت و همچنین کالاهای کشاورزی، نمونه بارزی از این نوسانات است.** متخصصان مالی برای ایجاد اطمینان برای فعالان اقتصادی، ابزارهای جدیدی را ابداع کرده‌اند. یکی از این ابداعات بزرگ، ابزارهای مالی مشتقه است

انواع قراردادهای اوراق مشتقه :

امروزه اوراق مشتقه در قالب چهار نوع قرارداد مشتقه اصلی مورد معامله قرار می‌گیرند، که عبارتند از:

-قراردادهای آتی (Futures)

-قرارداد آتی خاص یا پیمان آتی (Forward Contract)

-قرارداد آتی یکسان یا استاندارد شده (Futures Contract) ؛

-قراردادهای سلف (Forwards)

-قراردادهای استصناع (Bai-Istisna)

-قراردادهای اختیار معامله (Options)

-قراردادهای معاوضه (Swaps)

۱- قرارداد آتی (Futures Contracts)

قراردادی است که در آن دو طرف تعهد می‌کنند که در یک تاریخ مشخص (تعیین شده طبق ضوابط بازار رسمی بورس) و با یک قیمت مشخص (تعیین شده طبق ضوابط بازار رسمی بورس) یک کالا با کیفیت مشخص (تعیین شده طبق ضوابط بازار رسمی بورس) را مبادله نمایند.

در این قرارداد دو طرف متعهد هستند که طبق ضوابط قرارداد عمل کنند. خریدار معمولاً نگران است که قیمت کالا در آینده بالا رود و فروشنده نگران است که قیمت کالا ثابت مانده یا پایین بیاید. این قراردادها در بازارهای رسمی یا بورس انجام می‌گیرند و به نوعی نوسان‌های شدید قیمت کالا در آینده را کاهش می‌دهند.

در این نوع قرارداد، پول کالای مورد معامله تا زمان تحویل پرداخت نمی‌شود ولی هر دو طرف معامله جهت حسن انجام معامله هنگام عقد قرارداد، ودیعه‌ای به اتاق پای‌پای به عنوان وجه تضمین حسن انجام قرارداد می‌سپارند. برخی از قراردادهای آتی قابل معامله و واگذاری به دیگران در بورس (بازار دست دوم) هستند.

بنابراین این نوع قراردادها به عنوان ابزارهای سفته بازی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۲- پیمان آتی - (Forward Contracts)

قراردادی است که در آن دو طرف تعهد می‌کنند که در یک تاریخ مشخص (توافقی است طبق ضوابط بازار غیر رسمی بورس) یا یک قیمت مشخص (توافقی است طبق ضوابط بازار غیر رسمی بورس) یک کالا با کیفیت مشخص (توافقی است طبق ضوابط بازار غیر رسمی) را مبادله کنند.

در این قرارداد دو طرف متعهد هستند که طبق ضوابط قرارداد عمل کنند. خریدار معمولاً نگران است که قیمت کالا در آینده بالا رود و فروشنده نگران است که قیمت کالا ثابت مانده یا پایین بیاید.

این قراردادها در بازارهای غیررسمی یا خارج از بورس صورت می‌گیرند و معمولاً به علت اعتبار بالای دو طرف معامله کل مبلغ در زمان تحویل کالا در سررسید پرداخت می‌شود.

۳- قراردادهای سلف (Bai-Salaf)

قراردادی است که در آن دو طرف تعهد می‌کنند که در یک تاریخ مشخص (توافقی است) و با یک قیمت مشخص (توافقی است) یک کالا با کیفیت مشخص (توافقی است) را مبادله کنند.

در این قرارداد دو طرف متعهد هستند که طبق ضوابط قرارداد عمل کنند. خریدار نگران است که قیمت کالا در آینده بالا رود و فروشنده نگران است که قیمت کالا ثابت مانده یا پایین بیاید.

این قرارداد در بازار غیررسمی (خارج از بورس) در کشورهای اسلامی صورت می‌گیرند. در این قراردادها کل مبلغ مورد معامله ابتدا به تحویل دهنده کالا پرداخت می‌شود، یعنی تحویل دهنده کالا در ابتدا پول را می‌گیرد و در سررسید، کالا را تحویل می‌دهد. معاملات سلف به نوعی در شمار قراردادهای آتی قرار می‌گیرند.

تفاوت های معاملات سلف و آتی

۱- از آنجا که معاملات سلف در اغلب کشورها در خارج از بورس انجام می‌شود، فاقد استانداردهای لحاظ شده در قراردادهای آتی هستند. بنابراین دو طرف معامله می‌توانند قرارداد را به نحو دلخواه و براساس نیاز خود به صورت توافقی تنظیم کنند.

۲- در معاملات آتی، اتاق پایاپای (نهاد تسویه) وجود دارد که مبلغی را به عنوان ودیعه از هر دو طرف در هنگام عقد قرارداد دریافت می‌کند، در حالی که در قرارداد سلف اتاق پایاپای موجود نیست و هر طرف مستقیماً نسبت به دیگری مسوول است.

۳- قراردادهای آتی در بورس کالا، تحت مقررات و نظارت کمیته معاملات است، اما بازارهای سلف تحت مقررات و ضوابط خاصی نیستند.

۴- قراردادهای استصناع (Bai-Istisna)

قراردادی است که در آن دو طرف تعهد می‌کنند که در یک تاریخ مشخص (توافقی است) و با یک قیمت مشخص (توافقی است) یک کالا با کیفیت مشخص (توافقی است) را مبادله کنند.

در این قرارداد دو طرف متعهد هستند که طبق ضوابط قرارداد عمل کنند. خریدار معمولاً نگران است که قیمت کالا در آینده بالا رود و فروشنده نگران است که قیمت کالا ثابت مانده یا پایین بیاید. این قرارداد در بازار غیررسمی (خارج از بورس) در کشورهای اسلامی صورت می‌گیرد. در این قرارداد کل مبلغ مورد معامله به صورت قسطی تا سررسید به تحویل دهنده کالا پرداخت می‌شود.

۵- قراردادهای معاوضه‌ای (Swap Contracts)

قراردادی است که در آن دو طرف متعهد هستند که برای مدت مشخص (توافقی است)، دو دارایی یا منافع حاصله از دو دارایی را با کیفیت مشخص (توافقی است) به نسبت تعیین شده، معاوضه کنند. پس از سررسید قرارداد دو دارایی یا منافع این دو دارایی به صاحبان اولیه آنها برمی‌گردد. این دارایی‌ها می‌توانند فیزیکی مثل گندم، طلا، نفت، چوب و غیره یا مالی مثل اوراق قرضه، مشارکت، وام و غیره باشند. در این قرارداد دو طرف متعهد هستند که طبق ضوابط قرارداد عمل کنند. **این قرارداد به صورت غیررسمی (خارج از بورس) انجام می‌گیرند.**

۶ - قراردادهای اختیاری (Option Contracts)

الف) اختیار خرید (Call Option)

ب) اختیار فروش: (Put option)

انواع معاملات در بورس کالای ایران

انواع قراردادهای قابل معامله در بورس عبارتند از:

قرارداد نقدی: قراردادی است که بر اساس آن پرداخت بهای کالای مورد معامله و تحویل آن در هنگام معامله و بر اساس دستورالعمل تسویه و پایاپای انجام می شود.

قرارداد سلف: قراردادی است که بر اساس آن کالا با قیمت معین در زمانی مشخص در آینده تحویل گردیده و بهای آن در هنگام معامله و بر اساس دستورالعمل تسویه و پایاپای پرداخت می شود.

قرارداد نسبه: قراردادی است که بر اساس آن کالا در هنگام معامله تحویل و بهای آن در تاریخ سررسید و بر اساس دستورالعمل تسویه و پایاپای پرداخت می شود.

قرارداد آتی

قرارداد اختیار خرید

قرارداد اختیار فروش

قرارداد اختیار معامله (آپشن)

سرمایه گذاران و فعالان بازارهای مختلف همواره تمایل دارند از ابزارهای معاملاتی مختلفی استفاده کنند تا ریسک معاملاتی خود را به حداقل رسانده و به نوعی خود را در مقابل نوسانات احتمالی بیمه کنند. در همین زمینه و همراه با فعال شدن ابزارهای معاملاتی جدید در بازار سرمایه و به ویژه بورس کالای ایران، شناخت این راهبردها می‌تواند برای فعالان بازارها بسیار سودبخش باشد.

در این میان یکی از این قراردادهایی که به زودی در بورس کالای ایران راه اندازی می‌شود، معاملات قراردادهای اختیار معامله یا همان آپشن روی محصول زعفران است که در سری جدید مطالب آموزشی قصد داریم ضمن معرفی آن، یک‌به‌یک سراغ راهبردهای مختلف این ابزار معاملاتی رفته و آن‌ها را تشریح نماییم.

گام اول؛ قرارداد اختیار معامله

قرارداد اختیار معامله یکی از انواع اوراق مشتقه است. در دست داشتن اطلاعات کافی در مورد نحوه کارکرد قراردادهای اختیار معامله به افراد کمک می‌کند تا بتوانند به درستی وارد این معاملات شوند و با ریسک‌ها و مزایای آن آشنا شوند.

قرارداد اختیار معامله، نوعی قرارداد است که در آن خریدار این حق را پیدا می‌کند که مقدار مشخصی از دارایی پایه را با مبلغ معین در زمان مشخصی در آینده از فروشنده خریداری کند و یا به او بفروشد. به عبارت دیگر خریدار، حق خرید و یا فروش دارایی پایه را از فروشنده خریداری می‌کند.

با این تعریف ممکن است این سوال مطرح شود که تفاوت قرارداد اختیار معامله با قرارداد آتی چیست؟

در قرارداد آتی اگر کسی کالایی را خریداری کند و تا سررسید قرارداد موقعیت خود را نگه دارد، متعهد به ایفای تعهدات خود بوده و در سررسید می‌بایست مبلغ ارزش قرارداد را به حساب خود واریز نموده و دارایی را تحویل بگیرد. اما قرارداد اختیار معامله، برای خریدار اجباری در پی ندارد، خریدار می‌تواند در صورت تمایل از حق خرید و یا فروش خود استفاده نماید و به همین علت است که به این معاملات اختیار می‌گویند.

گام دوم ، انواع اختیار معامله

در یادداشت قبل با مفهوم قراردادهای اختیار معامله آشنا شدیم، در بخش‌های بعدی به توضیح انواع اختیار معامله خواهیم پرداخت. اختیار معامله‌ها به دو نوع کلی، اختیار خرید و اختیار فروش تقسیم می‌شوند که در این قسمت به توضیح اختیار خرید می‌پردازیم؛

اختیار خرید: این نوع اختیار معامله به خریدار این حق را می‌دهد که مقدار مشخص از یک دارایی را در زمانی مشخص در آینده و به قیمتی معین خریداری نماید. در واقع اختیار خرید این حق را به خریدار می‌دهد تا دارایی را در صورت تمایل در سررسید قرارداد، خریداری کند.

به طور مثال فرض کنید یک شرکت تولید کننده داروهای گیاهی برای فروردین ماه ۹۸ نیاز به زعفران دارد و پیش بینی می‌کند که برای فروردین ماه روند قیمت‌ها افزایشی باشد. برای مثال قیمت نقدی زعفران در بازار در حال حاضر به ازای هر گرم ۱۲۵۰۰ تومان است و در بورس کالای ایران قرارداد اختیار خرید با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان برای سررسید فروردین ماه تعریف شده است، بنابراین چون این شخص پیش بینی افزایش قیمت را دارد، می‌تواند با پرداخت ۶۰۰ تومان، قرارداد اختیار خرید با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان را خریداری کند. به عبارت دیگر شخص مذکور ۶۰۰ تومان به فروشنده پرداخت می‌کند و این حق را برای خود قائل می‌شود که در سررسید، چنانچه قیمت بازار نقدی به طور مثال به ۱۳۸۰۰ تومان برسد، از حق خود برای خرید زعفران به قیمت هر گرم ۱۳۰۰۰ تومان استفاده کند.

گام سوم انواع اختیار معامله؛ اختیار فروش چیست؟

این نوع اختیار معامله به خریدار خود این اجازه را می‌دهد که مقدار مشخصی از یک دارایی را در زمانی مشخص در آینده و با قیمتی معین به فروشنده اختیار معامله بفروشد. در واقع اختیار فروش به خریدار آن، حق فروش دارایی را می‌دهد.

در ادامه با ذکر یک مثال به توضیح نحوه کارکرد آن می‌پردازیم.

فرض کنید کشاورزی قصد دارد تا برای فروردین ماه ۹۸ محصول زعفران خود را به فروش رساند و نگران است تا در زمان فروش، قیمت زعفران کاهش یافته و نتواند محصول خود را به قیمتی که در نظر دارد، بفروشد. در حال حاضر قیمت نقدی زعفران به ازای هر گرم ۱۲۵۰۰ تومان می‌باشد و قرارداد اختیار فروش با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان برای سررسید فروردین ماه ۹۸ در بورس کالای ایران تعریف شده‌است.

از آنجایی که این کشاورز پیش‌بینی کاهش قیمت را دارد، به طور مثال، می‌تواند با پرداخت ۶۰۰ تومان، قرارداد اختیار فروش با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان را خریداری کند. به بیان دیگر شخص مذکور ۶۰۰ تومان به فروشنده پرداخت می‌کند و این حق را برای خود قائل می‌شود که در سررسید، چنانچه قیمت نقدی در بازار کاهش یافته و به ۱۲۰۰۰ تومان برسد، از حق خود برای فروش زعفران به قیمت هر گرم ۱۳۰۰۰ تومان استفاده نماید.

گام چهارم اصطلاحات رایج در قراردادهای اختیار معامله

در این بخش به شرح برخی اصطلاحات رایج در قراردادهای اختیار معامله خواهیم پرداخت.

۱. قیمت اعمال

قیمتی که در آینده، خرید و فروش کالای مورد نظر بر مبنای آن انجام می‌گیرد. این مبلغ در سررسید قرارداد و هنگام استفاده از اختیار باید پرداخت شود. قیمت اعمال توسط بورس تعیین می‌شود.

۲. قیمت اختیار

مبلغی است که خریدار اختیار معامله بابت خرید اختیار معامله به فروشنده پرداخت می‌کند.

۳. زمان سررسید

بازه زمانی است که در انتهای آن بازه، خریدار اختیار معامله در صورت تمایل می‌تواند از حقی که اختیار معامله برای او قائل شده است استفاده نماید.

مثال؛ فرض کنید قرارداد اختیار معامله خرید با دارایی پایه زعفران، با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان و سررسید اردیبهشت ماه ۹۸ در شرکت بورس کالای ایران قابل معامله می‌باشد. چنانچه فردی اختیار خرید مذکور را به قیمت ۸۰۰ تومان (قیمت اختیار معامله) از فروشنده خریداری نماید، در پایان اردیبهشت ماه (سررسید قرارداد) این حق را خواهد داشت که زعفران را به قیمت هر گرم، ۱۳۰۰۰ تومان از فروشنده خریداری نماید.

گام پنجم اختیار معامله ها از نظر سبک اعمال

اختیار معامله‌ها از نظر سبک اعمال به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: اختیار معامله اروپایی و اختیار معامله آمریکایی که در ادامه به توضیح هریک می‌پردازیم .

اختیار معامله اروپایی

اختیار معامله اروپایی، اختیار معامله‌هایی هستند که اعمال آن‌ها فقط در زمان سررسید مقرر شده، صورت می‌پذیرد و خریدار اختیار معامله هیچ‌گاه قبل از زمان سررسید قید شده در اختیار معامله، مجاز به استفاده از اختیار معامله خود نیست. قراردادهای اختیار معامله در بورس کالای ایران با سبک اعمال اروپایی راه اندازی می‌شود.

اختیار معامله آمریکایی

تفاوتی که این نوع اختیار معامله‌ها با اختیار معامله‌های اروپایی دارند در زمان مجاز برای اعمال این اختیار معامله‌ها است. اختیار معامله‌های آمریکایی برخلاف اختیار معامله‌های اروپایی در هر تاریخی قبل از زمان سررسید قابل اعمال هستند. مثلاً اگر یک اختیار معامله آمریکایی برای مدت ۶ ماه بسته شده باشد، چنانچه قبل از ۶ ماه (مثلاً بعد از ۳ ماه از زمان انعقاد اختیار معامله)، خریدار اختیار معامله احساس کند که با اعمال اختیار معامله خود، از سود خوبی برخوردار می‌شود می‌تواند در همان زمان اختیار معامله را اعمال و از حق خود استفاده کند.

گام ششم اختیار معامله از لحاظ بازدهی

یک قرارداد اختیار معامله از نظر بازدهی می‌تواند در یکی از سه حالت زیر باشد:

اختیار معامله در سود

یک اختیار معامله را در سود می‌نامیم اگر چنانچه فرد خریدار با اعمال آن به سود برسد. به عنوان مثال اگر در قرارداد کال، قیمت نقدی کالا بیشتر از قیمت اعمال قرارداد اختیار باشد، بدین معنی است که خریدار با اعمال اختیار، کالای مورد نظر را با قیمتی کمتر از قیمت نقدی، از فروشنده اختیار خواهد خرید و در نتیجه سود خواهد برد. در این حالت گفته می‌شود که اختیار معامله در سود است.

اختیار معامله بی تفاوت

یک اختیار معامله را بی تفاوت می‌نامیم اگر چنانچه فرد خریدار با اعمال آن نه به سودی برسد و نه زیان کند. برای مثال اگر در قرارداد کال، قیمت اعمال قرارداد اختیار برابر با قیمت نقدی کالا باشد، برای خریدار اختیار فرقی ندارد که کالا را از بازار نقدی تهیه کند یا قرارداد را اعمال کند. در نتیجه در این حالت گفته می‌شود که اختیار معامله بی تفاوت نسبت به سود یا زیان است.

اختیار معامله در زیان

یک اختیار معامله را در زیان می‌نامیم چنانچه خریدار آن با اعمال اختیار معامله زیان کند. طبیعی است که اختیار معامله‌های در زیان هیچ‌گاه اعمال نمی‌شوند. به عنوان مثال اگر در قرارداد کال، قیمت نقدی کمتر از قیمت اعمال قرارداد باشد، خریدار با اعمال آن زیان می‌کند. در نتیجه منطقی نیست که از اختیار خود استفاده کند چرا که می‌تواند کالای مورد نظر را با قیمتی کمتر، از بازار نقدی تهیه کند. در این حالت گفته می‌شود اختیار معامله در زیان است.

گام هفتم اختیار معامله از لحاظ بازدهی

فرض کنید یک شرکت تولید کننده داروهای گیاهی برای فروردین ماه ۹۸ نیاز به زعفران دارد و پیش بینی می کند که برای فروردین ماه قیمت ها افزایشی باشد.

قیمت نقدی زعفران در بازار در حال حاضر به ازای هر گرم ۱۲۵۰۰ تومان می باشد و در بورس کالای ایران قرارداد اختیار خرید با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان برای سررسید فروردین ماه تعریف شده است، بنابراین چون این شخص پیش بینی افزایش قیمت را دارد، می تواند با پرداخت ۶۰۰ تومان، قرارداد اختیار خرید با قیمت اعمال ۱۳۰۰۰ تومان را خریداری کند.

اگر در زمان سررسید قرارداد، قیمت نقدی زعفران برای هر گرم به ۱۳۸۰۰ تومان برسد. این شخص به ازای هر گرم ۲۰۰ تومان سود خواهد برد؛ ۸۰۰ تومان اختلاف قیمت اعمال (۱۳۰۰۰ تومان) با قیمت نقدی (۱۳۸۰۰ تومان) که با کسر مبلغ ۶۰۰ تومان که شخص بابت خرید اختیار پرداخت کرده است، سود وی در مجموع معادل ۲۰۰ تومان خواهد شد.

حال اگر قیمت نقدی کاهش یافته و در سررسید قرارداد، قیمت به ۱۲۰۰۰ تومان برسد، در این حالت خریدار از حق خود استفاده نخواهد کرد و در نتیجه زیان وی معادل ۶۰۰ تومان است که بابت خرید اختیار پرداخت کرده بود.

گام هشتم روش های خروج از بازار

دارنده موقعیت خرید اختیار معامله کال و پوت می تواند به یکی از سه روش زیر از قرارداد خارج شود:

۱. موقعیت خود را ببندد (Offset): خریدار قرارداد اختیار، چون قبلا یک قرارداد را خریده پس می تواند با فروش عین آن قرارداد به شخص دیگر، موقعیت باز خود را بسته و از بازار خارج می شود.
۲. از حق خود استفاده کند (Exercise): خریدار قرارداد اختیار می تواند از حق خود برای فروش یا خرید کالا استفاده نماید و قرارداد را اعمال کند. اعمال بر اساس اختیار معامله اروپایی در تاریخ سررسید ممکن خواهد بود.

۳. از حق خود استفاده نکند: خریدار قرارداد اختیار در صورتی که استفاده از حق اختیار به سودش نباشد در تاریخ سررسید از حق خود استفاده نخواهد کرد و خود به خود قرارداد باطل خواهد شد.

دارنده موقعیت فروش اختیار معامله کال و پوت نیز چون به عنوان فروشنده در قرارداد شرکت کرده است، در طول دوره معاملاتی و تا قبل از سررسید می‌تواند قرارداد را به شخص دیگری واگذار کند (یعنی موقعیت معکوس اخذ کند)، موقعیت خود را ببندد و از بازار خارج شود.

گام نهم تفاوت وجه تضمین اولیه و وجه تضمین لازم چیست؟

وجه تضمین اولیه

با توجه به اینکه دارنده موقعیت خرید در قراردادهای اختیار، حق اعمال دارد، در هر دو قرارداد کال و پوت، نیاز به تودیع وجه تضمین ندارد لیکن جهت ثبت سفارش خرید فقط باید ارزش معامله به همراه کارمزدهای مربوطه را در حساب عملیاتی خود داشته باشد. ارزش معامله برابر است با قیمت اختیار مورد نظر ضربدر اندازه قرارداد.

ولی از آنجایی که مشتری فروشنده ملزم به ایفای تعهدات در قبال مشتری خریدار می‌باشد، مشتری برای ثبت سفارش فروش باید مبلغی تحت عنوان وجه تضمین اولیه، در حساب عملیاتی خود داشته باشد. مبلغ محاسبه شده برای وجه تضمین اولیه فقط در زمان ثبت سفارش فروش کاربرد خواهد داشت. این مبلغ ممکن است در روزهای مختلف، متفاوت باشد. لذا مبلغ آن توسط بورس محاسبه و در تابلو معاملاتی قابل مشاهده است.

وجه تضمین لازم

مبلغ وجه تضمین اولیه فقط برای ثبت سفارشات فروش کاربرد دارد. ولی برای سفارشات فروشی که ثبت و معامله شده‌اند و در واقع موقعیت باز فروش محسوب می‌شوند، در پایان جلسه معاملاتی، بورس مبلغ نهایی وجه تضمین را تحت عنوان وجه تضمین لازم، اعلام و براساس آن وضعیت مشتریان داری موقعیت باز فروش را مشخص می‌نماید. بدین معنی که بورس هر روز وجه تضمین لازم را محاسبه و در سامانه معاملاتی اعلام می‌کند. در نتیجه بر اساس

مبلغی که هر روز اعلام می‌شود مشتری می‌بایست حداکثر ۷۰ درصد از مبلغ اعلام شده را در حساب عملیاتی خود داشته باشد در غیر این صورت خطریه افزایش وجه تضمین دریافت خواهد کرد. در صورت دریافت خطریه، باید حساب عملیاتی خود را شارژ نماید یا موقعیت خود را ببندد.

گام دهم فرآیند تحویل در قرارداد آپشن

همان طور که در مطالب قبلی توضیح داده شد، در سررسید قرارداد، خریدار می‌تواند درخواست اعمال خود را به بورس ارائه دهد که ارائه درخواست اعمال به معنی آغاز انجام فرآیند تخصیص می‌باشد. ارائه در خواست اعمال فقط در قراردادهای در سود امکان پذیر است و درخواست اعمال ارائه شده خریداران در نمادهای در زیان وارد فرآیند تحویل نخواهد شد.

به این ترتیب وقتی خریدار «اختیار خرید» در موعد قرارداد در سود باشد، اختیار خود را اعمال می‌کند، فروشنده «اختیار خرید» موظف به تحویل دارایی پایه است. همچنین اگر خریدار «اختیار فروش»، قرارداد در سود خود را اعمال کند، فروشنده «اختیار فروش» نیز موظف به واریز ارزش قرارداد است. در صورتی که فروشنده چه در قرارداد اختیار خرید و چه در قرارداد اختیار فروش تعهدات خود را ایفا نکند (بدین معنی که فروشنده اختیار خرید، کالا را تحویل ندهد و فروشنده اختیار فروش نیز ارزش قرارداد را به حساب خود واریز نکند)، درصدی از ارزش قرارداد به عنوان جریمه، به همراه مابه‌التفاوت قیمت اعمال و قیمت نقدی کالا در روز سررسید از حساب فروشنده برداشت به حساب خریدار واریز خواهد شد.

نقش بورس کالا در توانمندسازی بخش کشاورزی

بورس های کالایی توانمندی های زیادی برای مدرن کردن ساختار تجاری بخش کشاورزی دارند که در ذیل به طور مختصر به مهم ترین آنها اشاره می شود :

- اصلاح ساختار سنتی بخش کشاورزی
- کمک به استانداردسازی و ارتقاء کیفی محصولات کشاورزی
- بازاریابی محصولات کشاورزی، مدیریت و کاهش نوسانات قیمتی
- افزایش مزیت نسبی کشور در تولید محصولات کشاورزی و تقویت توان صادراتی کشور از طریق افزایش توان رقابت

- ایجاد و امکان حرکت منابع بانکی به بخش کشاورزی از طریق ابزارهای نوین مالی و سازوکارهای جدید معاملاتی

محصولات کشاورزی پذیرش شده در بورس کالای ایران

تاکنون محصولات کشاورزی در ۸۱ گروه اصلی شامل :

انواع ذرت، شکر، برنج، گندم، پسته، پنبه، زیره، زعفران، عدس، نخود، جو، کنجاله، تفاله و کنسانتره ها، دانه های روغنی، خرما، کشمش، چای، مرغ منجمد و تخم مرغ در بورس کالای ایران پذیرش شده اند.

مزایای بورس کالا برای بخش کشاورزی

در کشور ما بخش کشاورزی به دلیل فراهم نمودن اشتغال زایی بالا با توجه به نرخ میانگین پایین سرمایه ی مورد نیاز برای ایجاد هر شغل (در مقایسه با سایر بخش ها) و نیز ارتباط گسترده با معیشت بخش بزرگی از خانواده های دهک های درآمدی پایین، همواره یکی از ارکان مهم اقتصادی و بخش های استراتژیک کشور محسوب می شود .

علی رغم اهمیتی که ذکر شد، برخی مشکلات ساختاری این بخش و ویژگی های بازار سنتی محصولات کشاورزی در ایران، موانعی را در زمینه بازرگانی و تجاری سازی این بخش ایجاد نموده است. اما مطابق تجارب جهانی در کشورهای توسعه یافته و برخی کشورهای در حال توسعه، این موانع با گسترش بورس های کالایی در بخش کشاورزی، قابل رفع می باشند. با ورود محصولات کشاورزی به بورس، فعالان این بخش از مجاری مختلفی از این بازار منتفع می شوند که برخی از آنها عبارتند از :

۱- عدم نیاز به برگزاری مناقصه و مزایده:

مطابق ماده ۱۷ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید، وزارتخانه ها، سازمان ها و نهادهای دستگاه های اجرایی برای خرید و فروش کالاهای پذیرفته شده در بورس های کالایی نیازی به برگزاری تشریفات و مناقصه و مزایده ندارند.

تجربه برگزاری مناقصه و مزایده در مورد برخی نهادهای و محصولات کشاورزی، حاکی از هدر رفت منابع دولتی، فساد و تضییع محصولات و عدم کشف نرخ صحیح و ... می باشد.

معاملات بورس کالا با حذف این مشکلات منافع زیادی را برای فعالان این بخش فراهم می کند.

۲- ارایه ابزار مناسب به نهاد حاکمیتی در جهت تاثیرگذاری در سازوکار بازار:

بورس کالا با استفاده از ابزارهای نوین مالی و روش های مبتنی بر بازار و سازوکار رقابتی، امکان بهبود سیاست های تنظیم بازار را برای دولت فراهم می نماید. رویارویی تعداد زیادی از عرضه کنندگان و متقاضیان در یک بازار قانونمند، شفاف و متمرکز، امکان کشف نرخ صحیح و ارزیابی دولت از بازارهای کالاهای مختلف را فراهم می نماید.

۳- تامین مالی کشاورزان با راه اندازی و توسعه قراردادهای سلف و سلف موازی:

فصلی بودن فعالیت های بخش کشاورزی سبب شده است که بسیاری از کشاورزان در فصولی از سال، با مشکل تامین مالی مواجه شوند. این مشکلات سبب می شود که اکثر آنها محصول خود را پیش از برداشت به قیمت های نازل به واسطه ها بفروشند.

در نتیجه این واسطه ها، سودی که حاصل دسترنج کشاورزان است را به دلیل فقدان ابزارهای تامین مالی، نصیب خود می نمایند.

وجود این افراد شکاف زیادی بین قیمت تولیدکننده و مصرف کننده ایجاد می نماید که رفاه مصرف کننده را کاهش داده و هم چنین حاشیه سود کشاورزان را کاهش می دهد.

اما بورس کالا با راه اندازی قراردادهای سلف و سلف موازی گام مهمی در جهت تامین مالی کشاورزان برداشته است. به عنوان مثال در معاملات سلف، کشاورز وجه کالایی را دریافت می کند که آن کالا را هنوز تولید نکرده است و در آینده آن را تولید کرده و به خریدار تحویل می دهد.

۴- امکان راه اندازی و توسعه قراردادهای آتی برای پوشش ریسک بازار محصولات کشاورزی:

بورس کالای ایران از سال ۱۳۹۰ توسعه معاملات قراردادهای آتی بر روی دارایی های پایه جدید را دستور کار قرار داده است. بر همین اساس مطالعات گسترده ای انجام گرفت و در مرحله نخست در میان محصولات کشاورزی پذیرش شده، ذرت، کنجاله سویا و زیره واجد شرایط لازم برای راه اندازی قراردادهای آتی شناخته شدند.

نوسانات شدید قیمت در حوزه خوراک دام و انواع فرآورده های دامی طی سالهای ۸۰۹۸ و ۸۰۹۱ در نبود قراردادهای آتی محصولات کشاورزی اتفاق افتاد حال آن که در صورت وجود معاملات قراردادهای آتی، خسارت سنگینی که طی مدت یاد شده هم به مصرف کنندگان و هم به تولیدکنندگان وارد شد، می توانست بسیار کمتر باشد.

با توجه به نوسان نسبتاً زیاد قیمت ها در حوزه محصولات کشاورزی، راه اندازی قراردادهای آتی کمک زیادی به پوشش ریسک فعالان بازار این کالاها در کشور از جمله کشاورزان، اتحادیه های تولیدی و صنعتی کشاورزی و واردکنندگان محصولات کشاورزی خواهد کرد.

برای مثال با راه اندازی قراردادهای آتی ذرت و کنجاله سویا بیش از ۴۵ هزار عضو اتحادیه های تولیدی مرغ و تخم مرغ و نیز دامداران می توانند قیمت خوراک مورد نیاز خود را تا چند ماه آینده تثبیت نموده و دغدغه ای بابت تغییر قیمت خوراک که حدود ۷۳ درصد هزینه های تولید آنها را تشکیل می دهد، نداشته باشند.

این موضوع با کاهش ریسک نوسانات قیمت امکان برنامه ریزی میان مدت و بلندمدت را برای کشاورزان و فعالان این بخش فراهم می آورد.

۵- جایگزینی سیاست قیمت تضمینی به جای خرید تضمینی:

در فرآیند خرید تضمینی محصولات کشاورزی مشکلات و پیچیدگی هایی وجود دارد که از جمله آن ها می توان به عدم اعلام به موقع قیمت تضمینی و عدم اعلام قیمت مناسب بر اساس شرایط بازار و در نتیجه آن عدم تصمیم گیری صحیح کشاورزان در مورد الگوی کشت و انتخاب نوع محصول (که سبب نوسانات قیمتی شدید برخی محصولات در برخی برهه های زمانی می شود) و وجود بروکراسی در فرایند خرید و ... اشاره نمود. اما با سیاست قیمت تضمینی که بر اساس آن قیمت محصولات کشاورزی در بورس کالا کشف شده و مابه التفاوت آن توسط نهادهای مرتبط پرداخت می گردد، زمان دریافت وجه کشاورز از فروش محصولاتش به حداقل زمان کاهش می یابد و همچنین بروکراسی ناشی از تعیین پیمانکاران و مشکلات دیگر که در فرایند خرید تضمینی وجود داشت رفع می گردد. به عبارتی بهتر این حرکت از سیاست خرید تضمینی به سمت سیاست قیمت تضمینی، یک بازی برد برد برای

کشاورزان و دولت می باشد: از یک طرف فرآیند کشف قیمت، فروش محصول و دریافت درآمد برای کشاورز راحت تر و کاراتر شده و از طرفی دیگر هزینه های زیادی که طرح خرید تضمینی به دولت تحمیل مینمود حذف می گردد که خود به خود به کاهش کسری بودجه دولت کمک می نماید.

اقدامات اجرایی بورس کالا در چارچوب الزامات ماده ۳۳ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی در تاریخ ۸۹/۵/۶ تصویب شد و طی آن مقرر گردید

که از تاریخ تصویب این قانون، علاوه بر اجرای قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی، در قالب بودجه های سنواتی و اعتبار مصوب، سیاست قیمت تضمینی نیز برقرار شود. بر این اساس تولیدکنندگان محصولات کشاورزی می توانند محصولات خود را در بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی عرضه نمایند، در صورت کاهش قیمت بورس نسبت به قیمت تضمینی اعلام شده از سوی دولت، مابه التفاوت آن توسط دولت به تولیدکنندگان پرداخت می گردد.

آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۸/۷ بنا به پیشنهاد شماره ۰۲۰/۲۷۷۸۳ مورخ ۱۳۹۰/۷/۲۴ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد ماده (۳۳) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹-، آیین نامه اجرایی ماده یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:
ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف - قیمت تضمینی: قیمت تعیین شده از سوی هیئت وزیران برای تضمین حداقل دریافتی تولیدکننده حقیقی یا حقوقی بر اساس هزینه تولید محصولات کشاورزی.

ب - بورس کالا: بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی در شرکت بورس کالای ایران.

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر تا پانزدهم شهریور ماه هر سال متناسب با شرایط تولید، نوع محصول و وضعیت بازار، قیمت تضمینی سال آینده محصولات کشاورزی و دامی که قابل معامله در بورس کالا می باشد را برای تصویب به هیئت وزیران پیشنهاد نماید.

تبصره ۱- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری بورس کالا تا پایان اردیبهشت ماه هر سال نسبت به تهیه فهرست محصولات کشاورزی قابل معامله در بورس کالا اقدام نماید.

تبصره ۲- مرجع تعیین کیفیت و درجه بندی محصولات موضوع این آیین نامه، بورس کالا با همکاری وزارت جهاد کشاورزی می باشد.

تبصره ۳- اعمال سیاست خرید تضمینی برای آن دسته از کالاهای کشاورزی که مشمول فهرست کالاهای قیمت تضمینی می شوند، ممنوع است.

تبصره ۴- آن دسته از کالاهای مشمول خرید قیمت تضمینی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مشمول خرید تضمینی می شود، از شمول این تصویب نامه خارج است.

ماده ۳- معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مکلف است بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، میزان مابه التفاوت قیمت تضمینی با قیمت تابلوی بورس به تفکیک محصولات منتخب را در بودجه سنواتی پیش بینی نماید.

ماده ۴- عرضه محصولات کشاورزی در بورس کالا منوط به ارائه تاییدیه سازمان جهاد کشاورزی استان برای تولیدکنندگان حقیقی کشاورزی و مصوبه مجمع عمومی مربوط به تفکیک نوع محصول و نیز مجوز وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جهاد کشاورزی استان) برای تشکلهای بخش کشاورزی است.

ماده ۵- وزارت جهاد کشاورزی موظف است پس از دریافت فهرست قطعی معاملات از بورس کالا ظرف دو هفته نسبت به پرداخت مابه التفاوت قیمت تابلوی بورس و قیمت تضمینی اعلام شده از سوی هیئت وزیران اقدام نماید.

بر اساس ماده ۲ دستورالعمل اجرایی ماده ۳۳ قانون افزایش بهر ه وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی به شماره ۱۴۳۸۳ / ۰۲۰ مورخ ۹۵/۵/۲۶، هرساله وزارت جهاد کشاورزی با همکاری و هماهنگی بورس کالا، شیوه اجرا به یکی از دو شکل :

۱- گواهی سپرده کالایی

۲- عرضه فیزیکی در هر یک از استانیهای مشمول

را حداقل دو ماه قبل از شروع برداشت محصول اعلام می نماید.

به این ترتیب برای محصولاتی که از سوی هیئت محترم وزیران برای اجرای سیاست قیمت تضمینی معرفی میشوند دو روش اجرایی معامله در بازار گواهی سپرده کالایی و عرضه در بازار فیزیکی بورس کالای ایران وجود دارد.

مراحل عرضه در بازار فیزیکی بورس کالا توسط نهاد مباشر عرضه فیزیکی

هر مشتری در بورس کالا جهت انجام معاملات نیاز به انتخاب یکی از شرکتهای کارگزاری دارای مجوز در گروه کالایی مورد نظر را دارد. به این ترتیب عرضه کننده میبایست هماهنگیهای لازم با یک یا چند شرکت کارگزاری جهت انجام امور مربوط به وی در بورس کالا را به عمل آورد. (آدرس و شماره تماس کارگزاران در سایت بورس کالا به آدرس: www.ime.ir/ActiveAgents.html

انتخاب کارگزار یا کارگزاران عرضه کننده

به این منظور عرضه کننده میبایست مدارک لازم را بر اساس ضوابط کمیته پذیرش مشتریان از طریق شرکت کارگزاری خود به این کمیته ارائه کرده تا صدور کد معاملاتی در اسرع وقت صورت گیرد.

اخذ کد معاملاتی از کمیته پذیرش مشتریان بورس

پس از صدور کد معاملاتی و مشخص شدن کمیت و کیفیت محصول مورد نظر، عرضه کننده میبایست تضامین نقد شونده نزد شرکت سپرده گذاری و تسویه وجوه تودیع نماید. عرضه کننده میبایست در خصوص تضامین قابل تودیع با شرکت سپرده گذاری و تسویه وجوه توافق نماید.

تودیع تضامین مورد نیاز نزد شرکت سپرده گذاری و تسویه وجوه

**تجمیع محصولات
کشاورزان**

**نهاد عرضه کننده موظف است محصولات کشاورزان را تجمیع
نموده جهت عرضه در بورس کالا فراهم نماید.**

**اعلام اطلاعات
کشاورزان و عرضه
به صورت سیستمی**

**اطلاعیه عرضه فرمی است که حاوی تمامی اطلاعات مورد نیاز
خریداران در خصوص کیفیت محصول، محل تحویل و سایر
شرایط خاص است. عرضه کننده موظف است این اطلاعیه را یک
روز پیش از عرضه محصول در بازار فیزیکی بورس کالا، منتشر
نماید. کارگزار منتخب عرضه کننده، این وظایف را انجام خواهد
داد. هر اطلاعیه عرضه صرفاً مربوط به یک محموله در یک مرکز
تحویل می باشد.**

**تایید عرضه و انتشار
اطلاعیه عرضه**

**عرضه کننده موظف است اطلاعات اعتبارسنجی شده
کشاورزانی که محصول آنها عرضه می شود را به اطلاعیه
عرضه پیوست نماید.**

گواهی سپرده کالایی

گواهی سپرده کالایی اوراق بهاداری است که موید مالکیت دارنده ی آن بر مقدار معینی کالا است و پشتوانه آن قبض انبار استاندارد است که توسط انبارهای مورد تایید بورس صادر می گردد.

- در فرآیند اجرایی سیاست قیمت تضمینی، پس از تودیع محصول از سوی کشاورز و یا مالک کالا به یکی از انبارهای پذیرش شده از سوی بورس کالای ایران، گواهی سپرده کالایی (قبض انبار) از سوی انبار دار ، صادر شده و در اختیار کشاورز و یا مالک کالا قرار می گیرد .
- پس از صدور گواهی سپرده کالایی، کشاورز و یا مالک کالا می تواند با مراجعه به یکی از کارگزاران دارای مجوز معاملات در بورس کالای ایران و ارائه گواهی سپرده کالایی، درخواست فروش محصول خود را در بورس کالای ایران ارائه نماید.
- همچنین امکان تامین مالی و اخذ تسهیلات از نظام بانکی به پشتوانه گواهی کالایی صادر شده وجود دارد.

کاربردهای گواهی سپرده کالایی

گواهی سپرده کالایی ورقه بهاداری است با قابلیت کاربرد به عنوان:

۱- پشتوانه دریافت تسهیلات از نظام بانکی

۲- تضمین به منظور انجام معامله در بورس کالا

۳- ابزار تحویل در قراردادهای آتی

۴- نشانگر وضعیت موجودی کالاها در انبارها برای سیاستگذاران

مزایای گواهی سپرده کالایی

با استقرار نظام انبارداری و صدور گواهی سپرده کالایی:

- ۱- امکان نقدینه کردن کالاهای راکد به وجود می آید.
- ۲- هزینه های انبارداری و جابجایی بین انبارها کاهش می یابد.
- ۳- فاصله زمانی بین تولید و مصرف کالا توسط تولیدکننده مدیریت می شود.
- ۴- به ثبات قیمت ها کمک می نماید.
- ۵- تامین مالی تولیدکنندگان در کوتاه ترین زمان و کمترین هزینه انجام می شود.
- ۶- به استاندارد سازی کالاها منجر می شود.

نگاهی به تجربه جهانی

بر اساس گزارش های منتشر شده توسط نهادهای بین المللی مانند صندوق بین المللی پول (IMF)، فائو (FAO) و ... قبوض انبار از ابزارهای متداول تامین مالی در کشورهای توسعه یافته و حتی برخی کشورهای در حال توسعه به حساب می آیند. این در حالی است که کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران، اقدام قابل توجهی در این زمینه انجام نداده اند. همچنین بر اساس تجربیات جهانی، کاربرد قبوض انبار در تامین مالی، برای تمامی بخش های اقتصادی با اهمیت می باشد اما برای بخش کشاورزی حیاتی بوده و از ابزارهای بسیار مهم تامین مالی کشاورزان به حساب می آید.

مراحل عرضه محصول در بازار سپرده کالایی

راه اندازی سیستم قبض انبار جهت هدایت منابع بانکی به بخش کشاورزی و تأمین مالی کشاورزان

با توجه به نااطمینانی های وسیعی که در بخش کشاورزی وجود دارد، بانکها و موسسات تأمین مالی کشور تمایلی به حمایت از این بخش و تأمین مالی کشاورزان ندارند. این در حالی است که یکی از مهمترین برنامه های بورس کالا در حال حاضر راه اندازی سیستم قبض انبار با بهره گیری از تجربیات سایر کشورها است.

قبض انبار هم اکنون یکی از مطمئن ترین ابزارهای مالی جهت پرداخت اعتبارات محسوب میگردد.

در این حالت اعتباردهندگان (به طور مثال بانک) به پشتوانه قبض انبار به عنوان تضمینی جهت باز پرداخت بدهی، به دارندگان آن یعنی کشاورزان منابع مالی پرداخت میکنند. در صورت نکول اعتبار گیرنده (کشاورز)، قبض انبار به راحتی با استفاده از مکانیسم بورس به قیمت روز نقد شده و اعتبار دهنده به طلب خود خواهد رسید.

به عبارتی بهتر استفاده از قبض انبارهای که در بورس معامله میگردند:

- فرآیند پرداخت وام را به نحو چشمگیری تسریع بخشیده
- هزینه های ارائه خدمات توسط اعتباردهندگان را کاهش داده
- ریسک قیمت گذاری و نقدشوندگی را کاهش میدهد.

بدین ترتیب با بکارگیری قبض انبار، امکان هدایت صحیح منابع بانکی در امور تولیدی به خصوص بخش کشاورزی که با مشکلات گسترده‌ای دست به گریبان است، فراهم گردیده و در کنار حمایت از تولید میتوان به بهبود فرآیند پرداخت منابع بانکی و کاهش مطالبات معوقه و همچنین تأمین مالی کشاورزان کمک نمود.

راه اندازی قبض انبار در وهله نخست نیازمند ساماندهی بخش انبارداری کشور است و از این رو توسعه این امر خود به خود به گسترش انبارداری و رفع مشکلاتی که در این خصوص وجود دارد نیز کمک خواهد نمود.